

Anna Kazimierczak, Aneta Rostkowska

Akcje *Modraszek Kolektyw* i *Warkocze Białki* oczami uczestników. Raport z badania ankietowego

Akcje społeczno-artystyczne są jednym z głównych elementów działalności Cecylii Malik.

Istotnym ich aspektem jest partycypacja – artystka zaprasza do udziału w projektach szerokie grono odbiorców. I choć zawsze ma określoną wizję swojego działania, godząc się na obecność (i

aktywność) uczestników, musi niekiedy zaakceptować ich ingerencję w jego ostateczny kształt.

Artystka postrzega swoje działanie jako swoistą „platformę wymiany” – w zamian za umożliwienie

ludziom realnej walki o słuszną sprawę, piękno jej obrazu zostaje spotęgowane przez społeczny

aktywizm, poczucie misji i wspólnoty¹. Idąc dalej – uczestnicy akcji społeczno-artystycznych

Cecylii Malik stają się ich ważnym komponentem, elementem, bez którego realizacja wizji nie

byłaby możliwa.

Kim więc są uczestnicy społecznie zaangażowanych projektów artystycznych Cecylii Malik,

dlaczego się w nie włączają i jak je postrzegają? Aby poznać odpowiedzi na te pytania, w dniach

19.07–4.08.2013 przeprowadziłyśmy internetową ankietę. Złożyło się na nią osiemnaście pytań,

które zamieszczamy na końcu poniższego raportu.

W naszym badaniu wzięło udział 27 osób. W pierwszym pytaniu ankiety badani zostali poproszeni

o wskazanie akcji, w której uczestniczyli, a także zakresu swego uczestnictwa (w obrębie każdej z

inicjatyw wydzielone zostały jej poszczególne etapy). Udzielone odpowiedzi ujawniły, że jedna

trzecia ankietowanych uczestniczyła w obu akcjach. Co więcej, brali oni zwykle udział w

większości wydarzeń związanych z akcją, co świadczy niewątpliwie o dużym stopniu

zaangażowania w projekt i chęci jego współtworzenia na wszystkich etapach.

Na podstawie analizy wyników ankiety można stwierdzić, że w akcje organizowane przez Cecylię

Malik angażują się ludzie w różnym wieku (ankietę wypełniły osoby w mieszczące się w przedziale

wiekowym od 16 do 58 lat, przy czym średnia wieku to ok. 38 lat; 89% powyżej 26 roku życia).

Można też zauważyć, iż niekoniecznie są to osoby zawodowo związane ze światem sztuki lub z

działalnością ekologiczną, choć są to rzecz jasna grupy dominujące. Wśród uczestników akcji

większość stanowią osoby mieszkające w Krakowie, od urodzenia lub od kilku lat. Nie jest to

zaskoczeniem, biorąc pod uwagę fakt, iż akcje artystki mają zwykle zasięg lokalny i przyczyniają

się do aktywizacji społeczności związanej z regionem. *Modraszek Kolektyw* miał przecież na celu

ochronę Zakrzówka – szczególnego miejsca na mapie Krakowa, którego los nie jest obojętny

mieszkańcom tego miasta. Zdecydowanie szerszy zakres oddziaływania miała akcja *Warkocze*

Białki, nie bez znaczenia pozostał jednak fakt, iż jej „centrum dowodzenia” było ulokowane w

Krakowie.

Stopień zaangażowania w akcję, rozumiany jako własny wkład w rozwój poszczególnych

¹ Zob. wywiad z artystką zamieszczony w publikacji *Rezerwat Miasto*.

projektów i rola pełniona w trakcie ich realizacji pozwala podzielić uczestników na pomysłodawców, organizatorów oraz uczestników. Odpowiedzi udzielone na pytanie, czym zajmowała się dana osoba w ramach akcji wskazują, iż najczęściej ankietowanych określiło się mianem uczestnika, a wśród najczęściej wymienianych działań znalazło się fotografowanie oraz propagowanie akcji wśród znajomych; w ramach *Warkoczy Białki* było to także plecenie warkocza w Bunkrze Sztuki.

Rola artystki jako inicjatorki i popularyzatorki działań w obronie Zakrzówka czy rzeki Białki jest nie do podważenia. Większość wskazało ją jako źródło, z którego dowiedziało się o akcji. Wśród innych odpowiedzi pojawiły się także: Facebook, media, znajomi oraz wystawa *Rezerwat Miasto* w Bunkrze Sztuki (dla *Warkoczy Białki*).

Wśród przyczyn zaangażowania się w akcje uczestnicy zwracali szczególną uwagę na bliską im ideę projektów mających na celu ochronę przyrody. Akcja *Kolektyw Modraszek* stała się dla wielu jedyną możliwością wyrażenia sprzeciwu wobec polityki miasta, ignorującą potrzeby i opinie jego mieszkańców. W przypadku *Warkoczy Białki* – chęć zwrócenia uwagi na problem niewłaściwej regulacji rzek w Polsce oraz powstrzymanie działań, które mogłyby doprowadzić do zniszczenia jednej z najpiękniejszych rzek Podhala. Nie bez znaczenia był także artystyczny charakter akcji, ich unikalna formuła i oprawa.

Uczestnicy akcji *Modraszek Kolektyw* i *Warkocze Białki* podkreślali ich twórczą atmosferę, inkluzywny charakter oraz otwartość organizatorów na pojawiające się pomysły i propozycje. Jednocześnie część osób napisała, że nie miały potrzeby wpływania na kształt akcji ze względu na jej przemyślany kształt i dostatecznie interesującą formę.

Wśród odpowiedzi na pytanie o najsilniejsze wspomnienie/doświadczenie związane z akcją wiele osób, obok możliwości poznania ciekawych osób, satysfakcji z kolektywnego działania czy poczucia uczestnictwa w ważnym wydarzeniu, wskazało momenty o silnym ładunku wizualnym. Za najtrudniejsze chwile podczas akcji ankietowani uznali problemy wynikające z konieczności wymiany argumentów, w przypadku *Modraszek Kolektyw* z inwestorem, a w przypadku *Warkoczy Białki* z mieszkańcami Nowej Białej w trakcie „sytuacji konfliktowej”. Zwracano ponadto uwagę na napięcie między artystycznym aspektem akcji *Warkocze Białki* (który przejawia się między innymi w przykładaniu dużej wagi do dokumentacji akcji), a jej aspektem ekologicznym (realny ekologiczny efekt akcji).

Uczestnicy akcji określili je jako udane. Za ich pozytywny rezultat niemal jednogłośnie uznano włączenie się w nie wielu osób oraz nagłośnienie problematyki, z którą były związane. Zdaniem uczestników, skuteczność akcji polegała przede wszystkim na powstrzymaniu szkodliwych dla środowiska naturalnego działań (pozostaje pytanie na jak długo). Nikt nie zdecydował się na organizację podobnego przedsięwzięcia na własną rękę, choć akcja stała się dla nich ważnym i

inspirującym przeżyciem, o czym świadczy fakt, że większość zdecydowała się zachować coś na pamiątkę.

Na tle aktualnych sporów na temat tego, czy inicjatywy społeczne podejmowane przez artystów powinny być uznawane za sztukę, szczególnie interesująca wydało się zapytanie o to, jak tę kwestię postrzegają sami uczestnicy akcji. Zapytałyśmy ich zatem, czy postrzegają obie akcje jako lokalny protest, czy jako akcje o charakterze artystycznym. Odpowiedzi udzielone na pytanie o charakter akcji (artystyczna czy społeczna) wskazały jednoznacznie, że uczestnicy uważają, że uczestniczyli w akcji artystycznej. Nie pozostało to bez znaczenia dla połowy ankietowanych – przyciągnęła ich wizualna oprawa akcji i performansów.

Podejście do sztuki współczesnej większości ankietowanych w ich subiektywnej ocenie nie zmieniło się, dla niektórych spotkanie z inicjatywą artystki pozwoliło jednak na odkrycie nieznanego dotąd oblicza sztuki współczesnej.

Przeprowadzenie i przeanalizowanie wyników badania uczestników akcji *Modraszek Kolektyw* i *Warkocze Białki* było próbą spojrzenia na te wydarzenia z ich perspektywy. W dyskusji na temat sztuki zaangażowanej społecznie biorą zwykle udział artyści, kuratorzy i krytycy, rzadko dopuszczani są do głosu sami partycypanci. Wiąże się to z pewnością z ich obawą o brak obiektywizmu czy niedostateczne kompetencje. Rozmowa z uczestnikami może jednak poszerzyć zakres refleksji nad działaniem artystycznym o charakterze partycypacyjnym i wprowadzić do niej nowe wątki. Wypowiedzi uczestników *Modraszek Kolektyw* i *Warkoczy Białki* uświadamiają przede wszystkim znaczenie współistnienia w działaniu Cecylii Malik wizji artystycznej i aktywizmu społecznego. Oba te wątki są nie tylko przez nich zauważalne i odczuwalne, ale również w takim samym stopniu wpływają na decyzję o włączeniu się w projekt. Analiza wyników ankiety pokazuje także jak mocno uczestnicy angażują się w organizowaną przez artystkę akcję – wielu z nich uczestniczy we wszystkich wydarzeniach z nią związanych, decyduje się także na promowanie jej na własną rękę, a także przechowuje pamiątki po niej.

Wypowiedzi partycypantów zdają się także potwierdzać słowa artystki, postrzegającej swoje projekty jako platformę dialogu, miejsce, gdzie obce sobie osoby, działające na różnych polach aktywności mogą się poznać i zjednoczyć swoje siły w imię wspólnej sprawy. W ocenie uczestników nie budzi też wątpliwości pożyteczność akcji Cecylii Malik oraz znaczenia dla ich skuteczności sojuszu sztuki i ekologii.

Badanie uczestników akcji *Modraszek Kolektyw* i *Warkocze Białki*

Serdecznie zapraszamy do wzięcia udziału w badaniu uczestników akcji *Modraszek Kolektyw* i *Warkocze Białki*! Będziemy ogromnie wdzięczne za wypełnienie poniższej ankiety, a następnie przesłanie jej na adres: modraszekbialka@gmail.com lub pozostawienie jej na portierni Bunkra Sztuki (z adnotacją: „Dla Anny Kazimierczak”). Wyniki badania zostaną opublikowane w formie

raportu w inspirowanej pracami Cecylii Malik publikacji *Rezerwat Miasto*. Wśród osób, które wypełnią ankietę, rozlosujemy 5 egzemplarzy wspomnianej książki. Uwaga! Badanie trwa dwa tygodnie – ankiety można dostarczać do 4 sierpnia.

Organizatorki badania: Anna Kazimierczak, Aneta Rostkowska, Magdalena Worłowska

Ankieta:

1. Podkreśl tytuł akcji, w której brałaś/brałeś udział oraz poszczególne wydarzenia zrealizowane w jej ramach, w których uczestniczyłaś/uczestniczyłeś:

a. *Modraszek Kolektyw*

Wydarzenia: Zlot Modraszków na Zakrzówku, Błękitna Manifestacja, fotografowanie się ze skrzydłami modraszka

b. *Warkocze Białki*

Wydarzenia: plecenie warkoczy w Bunkrze Sztuki, *Warkocze Białki* z Wieży Ratuszowej, akcja nad Białką

2. Kim jesteś z zawodu?

3. Ile masz lat?

4. Czy mieszkasz w Krakowie? Jeśli tak, to jak długo (ile lat)?

5. Czym zajmowałaś/zajmowałeś się w ramach poszczególnych akcji?

a. *Modraszek Kolektyw*

b. *Warkocze Białki*

6. Jak dowiedziałas/dowiedziałeś się o danej akcji?

a. *Modraszek Kolektyw*

b. *Warkocze Białki*

7. Dlaczego postanowiłaś/postanowiłeś się w nią zaangażować?

a. *Modraszek Kolektyw*

b. *Warkocze Białki*

8. Czy czułaś/czułeś, że masz wpływ na kształt akcji (że możesz w jej ramach zaproponować coś własnego)? Jeśli tak, czy Twój wpływ miał miejsce?

a. *Modraszek Kolektyw*

b. *Warkocze Białki*

9. Jakie jest Twoje najsilniejsze wspomnienie/doświadczenie związane z akcją? Opisz je.

a. *Modraszek Kolektyw*

b. *Warkocze Białki*

10. Czy w trakcie akcji były jakieś trudne momenty, problemy? Opisz ich charakter. Czy udało się je przezwyciężyć? Jeśli tak, w jaki sposób?

a. *Modraszek Kolektyw*

b. *Warkocze Białki*

11. Czy akcja, w której brałaś/brałeś udział jest dla Ciebie akcją artystyczną czy może wyłącznie społeczną/ekologiczną/polityczną?

a. *Modraszek Kolektyw*

b. *Warkocze Białki*

12. Jeśli uznajesz wyżej wymienione akcje za artystyczne, czy ten fakt miał dla Ciebie jakieś znaczenie (np. zdecydował o Twoim uczestnictwie)?

13. Czy akcja zmieniła Twoje podejście do sztuki współczesnej?

a. *Modraszek Kolektyw*

b. *Warkocze Białki*

14. Czy uważasz akcję, w której uczestniczyłaś/uczestniczyłeś za udaną? Odpowiedź uzasadnij.

a. *Modraszek Kolektyw*

b. *Warkocze Białki*

15. Czy akcja okazała się według Ciebie skuteczna? Odpowiedź uzasadnij.

a. *Modraszek Kolektyw*

b. *Warkocze Białki*

16. Czy udział w akcji był dla Ciebie na tyle inspirujący, że postanowiłaś/postanowiłeś zawalczyć o coś lub coś zmienić, organizując swoją własną akcję?

17. Czy masz jeszcze skrzydła/kawałek warkocza, własne zdjęcia czy filmy z akcji?

18. Inne Twoje uwagi, komentarze.

Dziękujemy za udział w ankiecie!